

Анализирајући недавне руске спољнополитичке потезе може се рећи да се у њима виде обриси „асиметричног“ одговора које је руско вођство најавило као одговор на размештање америчког противракетног штита у Пољској и Чешкој и наставак америчких покушаја дестабилизације пост-совјетског простора (на првом месту Грузије и Украјине).

Америчка стратегија у Евроазији системског је, дугорочног карактера, у складу са оним што се назива „план анаконда“ (види, на пример „Анакондин прстен: нови видици америчке евроазијске политике“

В. Дергачева,

“Прстенови времена и простора”

, В. Коровина). Овде се мисли на план „Анаконда“ који је сковала војска Севера ради уништења својих јужњачких супарника током Америчког грађанског рата, који је у потпуности спроведен, што је довело до капитулације војске коју је предводио генерал Роберт Ли. Суштина плана лежала је у sukcesивном одсецању територија које је контролисала Конфедерација ради њеног опкољавања и гушења, како би се приморала да престане са борбом.

Након распада Совјетског Савеза, САД су се определиле за сличну стратегију према новој, демократској Русији, имајући попутно у виду разлику у размерама догађаја који се одвијају. „Анакондин прстен“ се око Русије стеже а) географски, тако што се она постепено гура све даље од морских обала;

б) геополитички

, постепеним сужавањем евроазијског простора којег она контролише, стварањем ланца непријатељских држава око ње и сужавањем простора њеног политичког маневрисања у односима са земљама у том региону;

в) економски

, свесним постављањем препрека на извозним путевима руских енергената, дестабилизацијом транзитних територија и подржавањем супарничких пројеката.

У географском смислу, распад Совјетског Савеза смањило је утицај Москве у многим светским регионима, првенствено у Источној Европи. Када су Балтичке земље приступиле НАТО-у, руска моћ у Балтичком мору озбиљно је умањена. Могуће приступање Грузије и Украјине НАТО-у такође би нанело непоправљиву штету руским

интересима и одбрамбеном потенцијалу у Црном мору и на Кавказу.

Сужавање политичког утицаја Москве довело је до тога да су све источно-европске земље, које су претходно биле чланице Варшавског уговора, сада чланице НАТО, чији се односи са Русијом углавном воде посредством директива из Вашингтона и Брисела.

У тим условима, територије пост-совјетских држава постају главни правац руско-америчког геополитичког сукоба .

Задржавање земаља бившег СССР унутар руске интересне зоне једно је од најважнијих питања с којим руска спољна политика мора да се суочи. Ако би се ове земље прикључиле супарничком северноатлантском савезу, следећи амерички потез био би покушај успостављања контроле над територијама дуж руских граница, првенствено на северном Кавказу.

На економском пољу, Сједињене Државе улажу велике напоре у лобирање за транспортне и енергетске пројекте који „заобилазе“ Русију („Набуко“ и други). Садашњи степен руског присуства у европском енергетском сектору представља озбиљну препреку америчкој решености да комплетно контролише европске политичке и пословне елите. У исто време, Вашингтон чини све да се одупре напорима Москве да интегрише јединствен европски простор ослањајући се на инфраструктурне, транспортне и енергетске „стубове“.

Несумњиво је да је грузијска инвазија Јужне Осетије била један од елемената „анакондиног прстена“. Руско уплитање у сукоб на страни Јужне Осетије и Абхазије представљало је војну победу над агресором, као и озбиљан ударац стратегији дављења Русије „анакондиним прстеном“. Чини се да је грузијско-осетијски сукоб представљао последњу кап која је прелила чашу стрпљења руског руководства.

Али који су то руски потези који нам омогућују да говоримо о помаљајућим обрисима „асиметричног“ одговора Сједињеним Државама.

Повратак у Латинску Америку

На првом месту, то је руски повратак у Латинску Америку. Још је у 19. веку „Монроова доктрина“ дефинисала Латинску Америку као ексклузивну зону америчких интереса, неку врсту јенкијевског националног парка затвореног типа. Стога су Американци били веома озлојеђени када је Совјетски Савез успоставио сопствену зону утицаја (Куба, Чиле и Никарагва) на јужном делу америчког континента.

После доста дугог затишја, Русија је напослетку почела да води офанзивну стратегију и развија односе са латиноамеричким државама. Ти односи добили су велики подстицај након „петодневног рата“ на Кавказу.

Руски мостобрани у Латинској Америци могу да буду Венецуела, Боливија и Еквадор. Односи са дугогодишњим савезницима у региону, Кубом и Никарагвом, достигли су још виши ниво. Споразуми које је руски вице-премијер И. Сечин склопио током недавне посете Куби, Венецуели и Никарагви омогућиће овим земљама спровођење бројних енергетских пројеката, укључујући и кубански гробен у Мексичком заливу.

Руски повратак у Латинску Америку такође има и војну димензију. Током септембра, два руска стратешка бомбардера слетела су у Венецуелу, док се у новембру планира долазак руске морнаричке ескадриле у ту земљу. На овај начин Москва даје Вашингтону до знања да, ако треба, може да контролише главни пут испоруке нафте између Персијског залива и Сједињених Држава.

Борба против сомалијских пирата

У овом контексту, забринутост Москве у вези повећаних пиратских активности у сомалијским водама постаје јасна, с обзиром да та земља контролише улаз у Црвено море из Персијског залива и обилазницу око Африке. Акције пирата представљају претњу енергетској безбедности Европе, главног руског трговинског партнера.

Треба нагласити да је Кина на сличан начин приступила проблемима испоруке

енергената који иду ка њој, а која се у последње време погоршала. Ослањајући се на своје војно присуство у пакистанским лукама, она планира да побољша безбедност испорука блискоисточне нафте свом тржишту, као и да почне да врши стални притисак на Сједињене Државе (а потенцијална појава кинеске морнарице у Ормуском мореузу представља озбиљан аргумент).

Кавкаски пакт и распад Грузије

Најновији извештаји бацају доста светла на тајну страну „Кавкаског пакта“ којег је Турска сковала одмах након завршетка активне фазе грузијско-јужноосетијског сукоба. У суштини, ради се о плану федерализације Грузије и њеног потенцијалног, накнадног растурања, у којем би учествовали Азербајџан (који већ води кампању издавања пасоша азерској заједници у Грузији), Јерменија и Турска, која би се могла надати анексији Ацарије.

На овај начин би се из региона уклонио кључни амерички савезник, што би стабилизовало кавкаску ситуацију и поставило основе за испитивање могућности транспорта централно-азијских и иранских енергетских ресурса ка Европи преко Кавказа.

Природни гас и железница: пут економске интеграције Корејског полуострва

Током недавне посете јужнокорејског председника Русији, две стране су склопиле уговор о испоруци руског гаса Јужној Кореји вредан 90 милијарди евра. Гасовод би требало да пролази кроз територију Северне Кореје. Уз то, ЈСЦ „РЗхД“ [огранак Руских железница – прим. прев.] и Дојче банка предложили су изградњу железнице, која би повезивала све три земље и спојила се са главном Транс-сибирском пругом.

Оба пројекта носе озбиљан политички потенцијал, са погледом у правцу будућег поновног уједињења Корејског полуострва. Уз то, све је то имало везе и са озбиљним ојачавањем позиције Северне Кореје у њеним преговорима са Сједињеним Државама. Није случајно што је мало пре посете јужнокорејског председника Москви Пјонгјанг почео да енергично воспоставља своју нуклеарну инфраструктуру. „Шаргарепа“ снабдевања нафтним горивом којом су Американци махали Кореанцима током

преговора више неће представљати стимулус ако Северна Кореја буде била у стању да задовољи своје потребе за природним гасом и, стога, струјом, што би имало непосредан утицај на целокупни ланац севернокорејске индустрије.

Најзад, цементирање Кореанског полуострва посредством два озбиљна инфраструктурна пројекта – транспортна и енергетска – донело би Русији значајну добит од снабдевања и транзитног превоза, која би се каналисала ка развоју Сибира и Далеког Истока, што би значајно повећало руску политичку тежину у целом региону Азије и пацифичког обода.

Закључци

У времену након августовског рата на Кавказу, руско вођство успело је да покаже Вашингтону да је, у случају да се овај определи за опцију даљег сукобљавања, оно способно да створи озбиљне проблеме за америчку националну безбедност, и то на оним правцима где су се Американци досад осећали безбедним.

Прво, Русија може да одговори на размештање елемената америчког противракетног штита у Источној Европи, као и на амерички интервенционизам у бившим совјетским републикама тако што ће успоставити војно присуство на путевима испоруке нафте Сједињеним Државама. Ово би могло да доведе у питање фамозну „Монроову доктрину“ у западној хемисфери.

Друго, потреба за ликвидацијом грузијске израслине даје могућност да Русија, Турска, Јерменија и Азербајџан постигну стратешки договор о контроли „Кавкаског чворишта“. Ако би се Грузија активно супротставила овом плану, могао би се покренути процес све већег притиска на грузијско руководство од стране релевантних етничких заједница, с циљем федерализације земље и – у екстремном случају – чак и њене ликвидације као неуспеле државе.

Треће, својим понашањем на Корејском полуострву, Русија демонстрира једну логику развоја садашњих држава која се начелно разликује од логике Сједињених Држава. Док Американци циљају на изазивање сукоба, стварање „контролисаног хаоса“ и склапање споразума ослањајући се на војну силу и ултиматуме, Русија својим

Медвед против анаконде: обриси асиметричног одговора

Пише: Јуриј Баранчик
четвртак, 16 октобар 2008 17:05

партнерима нуди узајамно профитабилне економске пројекте на основу којих се може градити политичка сарадња.

Може се претпоставити да ћемо, у условима даљег америчког подизања напетости са Русијом, ускоро сазнати и о другим „асиметричним“ одговорима које Москва може да пружи као одговор на изазове „глобалне суперсиле“ која је преценила свој потенцијал.

<http://en.fondsk.ru/article.php?id=1671>

Медвед против анаконде: обриси асиметричног одговора

Пише: Јуриј Баранчик

четвртак, 16 октобар 2008 17:05
